

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๕ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายชูชาติ มีพาด

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๕๘/๓ หมู่ที่ ๑๑ บ้านทุ่งน้ำใส ตำบลคงประคำ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

โทรศัพท์ ๐๘๗๑๘๘๑๕๑๒ Facebook Chuchat Meepad Line-.....

เกิด พ.ศ. ๒๕๑๐ ปัจจุบันอายุ ๕๘ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

คณะ/สาขาวิชา คณะรัฐประศาสนศาสตร์/การเมืองการปกครอง

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ ..กำนันตำบลคงประคำ

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงข้าวหอมมะลิ จำนวน ๑๓ ไร่ ของนางณัฐพร สิทธิเจริญ

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๗ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑) ฐานการเตรียมเมล็ดพันธุ์ คัดเมล็ดพันธุ์

๒) ฐานแปลงเรียนรู้

๓) ฐานน้ำหมักชีวภาพ

๔) ฐานการจัดการดินและปุ๋ย

๕) ฐานเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว

๖) ฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์

๓) ฐานบรรจุภัณฑ์

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๙.....หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๗..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การเตรียมเมล็ดพันธุ์ คัดเมล็ดพันธุ์
๒. แปลงเรียนรู้
๓. น้ำหมักชีวภาพ
๔. การจัดการดินและปุ๋ย
๕. เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว
๖. แปรรูปผลิตภัณฑ์
๗. การบรรจุภัณฑ์

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๒..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การทำปุ๋ยหมักจากฟางข้าว เพื่อลดการเผาฟางข้าวในพื้นที่
๒. การทำดินสำหรับปลูกต้นไม้จากมูลสัตว์และฟางข้าว

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

การผลิตข้าวแบบครบวงจร

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานการผลิตเมล็ดพันธุ์ของกลุ่ม
๒. ลดต้นทุนการผลิตโดยใช้เมล็ดพันธุ์และสารปรับปรุงบำรุงดินของกลุ่ม
๓. เพิ่มผลผลิตและคุณภาพของข้าว
๔. ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการและสมาชิกร่วมกันดำเนินกิจกรรมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้เป็นไปตามมาตรฐานของศูนย์ และประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้และแก้ไขปัญหา

โดยมีคณะกรรมการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานทุกขั้นตอนร่วมกับสมาชิก ตั้งแต่การเตรียมดิน เมล็ดพันธุ์ และการดูแลรักษา การตัดพันธุ์ปน การเก็บเกี่ยว รวบรวมผลผลิต การกำจัดสิ่งเจือปน และรวมถึงการจัดจำหน่ายให้กับลูกค้า

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ไม่ได้เข้าร่วม

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

๑. วิเคราะห์พื้นที่สำรวจปัญหา ความต้องการ จุดแข็ง-จุดอ่อนของชุมชน การทำปฏิทินการผลิตพืช
๒. จัดประชุมคณะกรรมการ ศพก. ระดมความคิดเห็น วางแผนร่วมกันอย่างมีส่วนร่วม
๓. เชื่อมโยงหน่วยงาน เชิญหน่วยงานในพื้นที่ร่วมบูรณาการกิจกรรม
๔. เขียนแผนปฏิบัติการ ลงรายละเอียดกิจกรรม เป้าหมาย งบประมาณ และผู้รับผิดชอบ
๕. เสนอต่อเกษตรอำเภอ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับการสนับสนุนและอนุมัติ
๖. ดำเนินการตามแผน ปฏิบัติงานจริงอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
๗. ประเมินผล ติดตามผลและสรุปบทเรียนเพื่อปรับปรุงในรอบถัดไป

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เกษตรกรทำน้าบ้านทุ่งน้ำใสประสบปัญหาอุทกภัย หน่วยงานราชการจึงได้นำเมล็ดพันธุ์ข้าวมาแจกเพื่อทำพันธุ์ คณะกรรมการหมู่บ้านคิดคำนวณแล้วปรากฏว่าหากจัดสรรให้แก่เกษตรกรผู้เสียหายนี้อย่างทั่วถึง จะได้รับเฉลี่ยครัวเรือนละ ๑๐ กิโลกรัม ซึ่งไม่เพียงพอต่อการผลิต คณะกรรมการจึงมีมติให้ครัวเรือนที่สมัครใจรับพันธุ์ข้าวไปปลูกในอัตรา ๑๐ กระสอบ คำนวณเป็นเงินในราคา ๑๑ กระสอบ เพื่อนำไปซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวจากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวพิษณุโลก ต่อมาความต้องการของประชาชนเพิ่มขึ้นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านทุ่งน้ำใส จึงประชุมสมาชิกและมีมตินำเงินของกลุ่มออมทรัพย์ฯ จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท ไปสมทบซื้อเมล็ดพันธุ์เพื่อให้บริการกับสมาชิกได้อย่างทั่วถึง และได้จัดตั้งเป็นกลุ่มส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ขึ้น ต่อมาในปี ๒๕๕๙ ได้มีโครงการแปลงใหญ่ ทางกลุ่มได้เข้าร่วมกับโครงการในนามแปลงใหญ่ต้นแบบข้าวตำบลดงประคำ ซึ่งทางกลุ่มได้ใช้ศูนย์เรียนรู้ของกลุ่มในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวแก่สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ ต่อมาได้ถูกจัดตั้งให้เป็น ศพก.เครือข่ายอำเภอพรหมพิราม จนกระทั่งในปี ๒๕๖๓ ได้ถูกคัดเลือกขึ้นมาเป็น ศพก.หลัก เนื่องจากพืชหลักของอำเภอ คือ ข้าว และศพก.หลักเดิมไม่สามารถตอบโจทย์พืชหลักของอำเภอได้ ทางคณะกรรมการ ศพก.อำเภอพรหมพิราม จึงลงมติขอเปลี่ยน ศพก.หลัก และที่ตั้งมาเป็น หมู่ที่ ๑๑ บ้านทุ่งน้ำใส ตำบลดงประคำ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก โดยตั้งชื่อศูนย์ว่า ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านทุ่งน้ำใส (ศูนย์หลัก) อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

เกษตรกรประสบปัญหาาราคาข้าวตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง รายได้ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ทำให้เกิดปัญหาภาระหนี้สินอย่างต่อเนื่อง ทั้งในสถาบันการเงินและนอกสถาบันการเงิน

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

๑. การจัดการดิน

ไถกลบตอซังและฟางข้าว แทนการเผาเพื่อลดมลพิษทางอากาศ และเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน

ใช้ปุ๋ยพืชสด (ปอเทือง ถั่วเขียว) เพื่อปรับปรุงดิน เพิ่มธาตุอาหาร ลดการใช้ปุ๋ยเคมี

การตรวจวิเคราะห์ดินก่อนปลูกเพื่อใช้ปุ๋ยตรงตามความต้องการของพืช ลดต้นทุน

๒. การจัดการน้ำ

เทคโนโลยีเปียกสลับแห้ง (แปลงทดลอง) เพื่อลดการใช้น้ำ ๑๕-๓๐% ลดก๊าซมีเทนจากนาข้าว

การเก็บกักน้ำฝนและน้ำใต้ดิน เพื่อใช้ในฤดูแล้ง ลดการพึ่งพาน้ำจากภายนอก

๓. การลดมลพิษทางอากาศ

งดเผาฟางและตอซัง เพื่อลด PM๒.๕ และก๊าซเรือนกระจก

ผลิตพลังงานชีวมวลจากแกลบ/ฟางข้าว เพื่อใช้ในครัวเรือนและฟาร์ม ลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล

๔. การจัดการศัตรูพืช

การใช้ชีวภัณฑ์ (เชื้อราไตรโคเดอร์มา บิวเวอเรีย เมธาไรเซียม) เพื่อลดโรคและแมลงในนาข้าว

ปล่อยแมลงห้ำ แมลงเบียน เพื่อควบคุมเพลี้ยและแมลงศัตรูพืช

ระบบเตือนภัยการระบาดของศัตรูพืชผ่านแอปพลิเคชัน/เครือข่ายเกษตรกร เพื่อลดการใช้สารเคมี

๕. การเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน

พันธุ์ข้าวต้านทานโรค/ให้ผลผลิตสูง เพื่อลดความเสี่ยงการสูญเสียผลผลิต

การใช้โดรนพ่นปุ๋ยและสารชีวภัณฑ์ เพื่อลดแรงงาน ประหยัดเวลา และเพิ่มความแม่นยำ

๖. การเพิ่มมูลค่า

การสีข้าวเองของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อเพิ่มรายได้มากกว่าขายข้าวเปลือก

การแปรรูปข้าว เช่น ข้าวกล้อง ข้าวอินทรีย์ และเมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต

การใช้บรรจุภัณฑ์และสร้างแบรนด์ข้าวชุมชน เพื่อขยายตลาดได้ทั้งในและนอกพื้นที่

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ขั้นตอนที่ ๑ : ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา

สำรวจพื้นที่นา ตรวจสอบสภาพดิน น้ำ และพันธุ์ข้าวที่ใช้
เก็บข้อมูลปัญหาที่พบ เช่น ดินเสื่อมคุณภาพ น้ำไม่เพียงพอ ศัตรูพืชระบาด ต้นทุนสูง
ประเมินความเหมาะสมว่าควรเลือกนวัตกรรมใด เช่น การใช้ชีวภัณฑ์ การจัดการน้ำแบบเปียกสลับแห้ง การใช้โดรนพ่นปุ๋ย

ขั้นตอนที่ ๒ : คัดเลือกเทคโนโลยี/นวัตกรรมที่เหมาะสม

เลือกเทคโนโลยีที่ตอบโจทย์ปัญหา เช่น การลดต้นทุน ใช้พันธุ์ข้าวต้านทานโรค/ให้ผลผลิตสูง เพื่อลดความเสี่ยงการสูญเสียผลผลิต การอนุรักษ์น้ำ ใช้ระบบเปียกสลับแห้ง (แปลงทดลอง) การจัดการศัตรูพืช โดยใช้ชีวภัณฑ์และแมลงห้ำ-เบียน และการเพิ่มมูลค่า โดยการสีข้าวและแปรรูปข้าว

ขั้นตอนที่ ๓ : ทดลองใช้ในแปลงเรียนรู้/แปลงสาธิต

กำหนดแปลงตัวอย่างใน ศพก. และทดลองใช้นวัตกรรมในพื้นที่เล็กก่อน เช่น การใช้โดรนพ่นปุ๋ยชีวภาพใน ๑-๒ ไร่ ติดตามผลการเจริญเติบโตของข้าว ต้นทุนที่ใช้ และผลผลิตที่ได้

ขั้นตอนที่ ๔ : ประเมินผลและปรับปรุง

บันทึกข้อมูลด้านผลผลิต ต้นทุน เวลา และปัญหาที่พบ เปรียบเทียบกับวิธีการดั้งเดิม โดยการวัดประสิทธิภาพของนวัตกรรม และปรับปรุงการใช้ เช่น อัตราการพ่นปุ๋ย ปริมาณน้ำ หรือช่วงเวลาที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ ๕ : ขยายผลและถ่ายทอดความรู้

ถ่ายทอดให้เกษตรกรเครือข่ายใน ศพก. และเกษตรกรในชุมชน ส่งเสริมให้เกษตรกรในชุมชนนำไปใช้จริงในแปลงของตน

ขั้นตอนที่ ๖ : ติดตามและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ติดตามผลการประยุกต์ใช้ในพื้นที่จริงของเกษตรกร รวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาและเลือกนวัตกรรมที่เหมาะสมกว่าในอนาคต ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น แอปพลิเคชันเกษตร การตลาดออนไลน์ เพื่อเสริมด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๑. การเตรียมแปลงและการวิเคราะห์ดิน

เก็บตัวอย่างดิน เก็บจากหลายจุดในแปลง (ลึก ๐-๑๕ ซม.) ผสมรวมกัน แล้วส่งตรวจที่สถานีพัฒนาที่ดิน ปรับปรุงดินตามผลตรวจ ใส่ปุ๋ยคอก การหมักฟางข้าวไถกลบตอซัง และใส่ปุ๋ยเคมีให้ตรงธาตุอาหารที่ขาดจริง ๆ เพื่อลดต้นทุน

๒. การเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสม

เลือกพันธุ์ที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ เช่น หนแล้ง หนน้ำท่วม เลือกพันธุ์ที่ต้านทานโรคและแมลง เช่น เพี้ยกระดาดสีน้ำตาล โรคไหม้ โรคขอบใบแห้ง การใช้เมล็ดพันธุ์คุณภาพดี เมล็ดพันธุ์รับรองผ่านการทดสอบความงอก และการคัดแยกสิ่งเจือปน

๓. การเตรียมเมล็ดพันธุ์และการเพาะปลูก

การเตรียมเมล็ดพันธุ์ ล้างสิ่งเจือปน แช่น้ำ ๒๔ ชั่วโมง แล้วบ่ม ๒๔ ชั่วโมง ให้ตาแตกระดับเดียวกัน การกำจัดเชื้อโรคที่ติดมากับเมล็ด เช่น การคลุกเชื้อไตรโคเดอร์มา

๔. การใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

ใส่ปุ๋ยรองพื้น ใส่ปุ๋ยเคมีสูตรที่มี P และ K ตามที่ดินขาด พร้อมปุ๋ยอินทรีย์ ใส่ปุ๋ยเสริม (แตกกอ – ตั้งท้อง) แบ่งใส่ในโตรเจน (N) ๒-๓ ครั้ง ตามความต้องการของข้าว

หลักการ ๔ ถูก (๔ Right) ถูกสูตร (ตามค่าวิเคราะห์ดิน) ถูกอัตรา (ไม่มาก-ไม่น้อยเกินไป) ถูกเวลา (ตรงตามระยะที่ข้าวต้องการ) ถูกวิธี (ใส่ให้กระจายทั่วและเหมาะกับสภาพน้ำในนา)

๕. การจัดการน้ำ

ใช้ ระบบเปียกสลับแห้ง (แปลงทดลอง) ประหยัดน้ำ ๑๕-๓๐% ลดก๊าซเรือนกระจก และควบคุมน้ำต้นช่วงแตกกอ และรักษาความชื้นสม่ำเสมอช่วงออกรวง-นํ้านม

๖. การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมศัตรูธรรมชาติ เช่น ไม้ฉัตรเคมีพราเปรื่อ ใช้สารชีวภัณฑ์ (เชื้อราไตรโคเดอร์มา, บิวเวอเรีย) ในการควบคุมโรคและแมลง และใช้สารเคมี เมื่อจำเป็นจริง และเลือกใช้ให้ตรงชนิดโรค/แมลง

๗. หลังการเก็บเกี่ยว

เก็บเกี่ยวในช่วงเมล็ดแก่ ๘๐-๘๕ % (ความชื้นเมล็ด ~๒๐-๒๔%) เพื่อป้องกันเชื้อรา น้ำเศษฟาง และตอซัง ไปทำปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยอินทรีย์ ลดการเผาทำลายสิ่งแวดล้อม

๘. การเพิ่มมูลค่า

การจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว และสีข้าวจำหน่ายเป็นข้าวสาร/ข้าวกล้องอินทรีย์ สร้างแบรนด์ และทำการตลาดออนไลน์/ออฟไลน์

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว พื้นที่ปลูก จำนวน ๑๓ (ไร่-งาน-วา)

๑.๒) ไม้ผล (มะม่วง,มะขามเทศ,กล้วยน้ำว้า) พื้นที่ปลูก จำนวน ๒๐ (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลา (ช่อน,ตะเพียน,นิล,ปลาหมอ) จำนวน ๑๐ บ่อ

๒.๒) กบ จำนวน ๕๐๐๐ ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) กระบือ จำนวน ๕ (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๒) จำนวน.....(หน่วย.....)

๔.๓) จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

รายการ	บาท/ ไร่/ ปี
ต้นทุนการผลิต	
๑. ค่าจ้างแรงงาน	400
- ค่าเตรียมดิน (2 ครั้ง)	440
- ค่าปลูก (จ้างหว่าน)	60
- ค่าฉีดพ่นปุ๋ยยา (ยากุมกำจัดวัชพืช/สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลง/ปุ๋ยเคมี/ฮอร์โมน)	850
- ค่าเก็บเกี่ยวและนำผลผลิตไปขาย	550
- ค่าจ้างแรงงานอื่นๆ ระบุ ยานา	220
๒. ค่าวัสดุ/ปัจจัยการผลิต	450
- ค่าพันธุ์พืช (อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ 25 กิโลกรัม/ไร่)	2,500
- ค่าปุ๋ยเคมี (2 ครั้ง)	
๓. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	200
- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	1,000
- ค่าเช่าที่ดิน	80
- ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ระบุ ค่าขนส่ง	
	6,750
ต้นทุนการผลิตรวม (รายการที่ ๑ + ๒ + ๓)	
รายได้	
- ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม/ ไร่)	650

- ราคาขาย (บาท/ กิโลกรัม)	22
- รายได้ (ผลผลิตเฉลี่ย x ราคาขาย)	14,300
รายได้สุทธิ = รายได้ – ต้นทุนการผลิตรวม	7,550

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าว ประมง

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

สามารถเป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ ในด้าน การลดต้นทุนการผลิต การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และการบริหารจัดการน้ำ รวมถึงเพื่อให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการขายผลผลิตทางการเกษตรที่คุ้มค่าต่อการลงทุน คราวเรือนเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น พึ่งพาตนเองได้ และชุมชนเกษตรกรตำบลดงประคำ มีความเข้มแข็ง

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การลดการเผาและการใช้สารเคมีที่มีผลเสียกับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมภาคการเกษตรลดการพึ่งพาสารเคมีหรือใช้ในปริมาณที่เหมาะสม ในการส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืช และป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เช่น การลดฝุ่น PM ๒.๕ การใช้ชีวภาพ หรือปุ๋ยหมัก น้ำหมักแทนปุ๋ยเคมี และสารเคมีปราบศัตรูพืช ลดการเกิดปัญหาสารพิษตกค้างในดิน และร่างกาย เป็นต้น

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑. ด้านดิน

ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยพืชสด และฟางข้าวแทนปุ๋ยเคมี เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ ลดการเสื่อมโทรมของดิน

การจัดการนํ้าตาม (ไม่เผาฟาง) เพื่อรักษาความชุ่มชื้นและลดการสูญเสียนํ้าดิน

๒. ด้านน้ำ

ส่งเสริมระบบน้ำหมุนเวียนและการจัดการน้ำในนาแบบเปียกสลับแห้ง (แปลงทดลอง) ลดการใช้นํ้าสิ้นเปลือง และป้องกันนํ้าใต้ดินแห้ง

ลดการใช้สารเคมี เพื่อรักษาคุณภาพน้ำในพื้นที่และแหล่งน้ำสาธารณะ

๓. ด้านอากาศ

ลดการเผาตอซังและฟางข้าว เพื่อลดควันพิษ ฝุ่น PM ๒.๕ และก๊าซเรือนกระจก

การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และเทคโนโลยีชีวภาพ เพื่อลดการปล่อยก๊าซไนตรัสออกไซด์จากปุ๋ยเคมี

๔. ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

ส่งเสริมการเลี้ยงปลา กุ้งฝอย เป็ด หรือพืชผสมผสานในนาข้าว เพื่อเพิ่มความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ

ลดการใช้สารเคมี เพื่อรักษาสัตว์ธรรมชาติและแมลงที่เป็นประโยชน์

๕. ด้านการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

นำเศษฟางและแกลบมาใช้ทำปุ๋ยหมัก พลังงานชีวมวล หรืออาหารสัตว์ เพื่อลดของเสียเพิ่มการใช้ประโยชน์ซ้ำ

ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์และการทำนาแบบยั่งยืน เพื่อให้ทรัพยากรอยู่ได้นานและเพียงพอสำหรับอนาคต

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่ในระดับดีมาก เนื่องจากเป็นผู้นำชุมชนในพื้นที่และเป็นที่ปรึกษาตำบลลงประจำ

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ถ่ายทอดความรู้ด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์ การคัดเมล็ดพันธุ์ การผลิตน้ำหมักชีวภาพ การจัดการดินและปุ๋ย เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว แปรรูปผลิตภัณฑ์ และการบรรจุภัณฑ์

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ให้คำปรึกษาปัญหาด้านการเพาะปลูกพืช การเตรียมเมล็ดพันธุ์ การคัดเมล็ดพันธุ์ การผลิตน้ำหมักชีวภาพ การจัดการดินและปุ๋ย เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว แปรรูปผลิตภัณฑ์ และการบรรจุภัณฑ์ และการเรียนรู้การหยุดเผาฟางข้าว

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ทุกวันที่ ๑๐ ของเดือนจะมีการประชุมหมู่บ้าน จะมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้กับเกษตรกรในหมู่บ้านรับทราบ เช่น การขึ้นทะเบียน ปรับปรุง และรายงานการระบาดของศัตรูพืชในแต่ละเดือน

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

มีกระบวนการถ่ายทอดความรู้ การแนะนำพูดคุย การเตรียมเมล็ดพันธุ์ การคัดเมล็ดพันธุ์ การผลิตน้ำหมักชีวภาพ การจัดการดินและปุ๋ย เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว แปรรูปผลิตภัณฑ์ และการบรรจุภัณฑ์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดผลผลิตอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มรายได้จากการปลูกพืช และแปรรูปผลผลิต

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิต วัสดุอุปกรณ์ ในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ฯ จากหน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร รวมถึงงบประมาณโครงการต่าง ๆ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไบบ้าง

๑. เป็นผู้นำในการวางแผนและกำหนดทิศทาง กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของศูนย์ ร่วมวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ประจำปีให้เหมาะกับบริบทของชุมชน ส่งเสริมการทำเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรสมัยใหม่

๒. บริหารจัดการและขับเคลื่อนการดำเนินงานของ ศพก. ประสานงานกับภาครัฐ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ กรมส่งเสริมการเกษตร หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มอบหมายงานแก่คณะกรรมการศูนย์ฯ อย่างเหมาะสม ติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม และรายงานผลการดำเนินงาน

๓. เป็นผู้นำด้านวิชาการและการถ่ายทอดความรู้ สนับสนุนและจัดกิจกรรมอบรม ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง คัดเลือกวิทยากรเกษตรกร หรือเกษตรกรต้นแบบ มาเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้

๔. เสริมสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ ร่วมสร้างเครือข่าย ศพก. ในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด เชื่อมโยงกับกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และภาคเอกชน เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตและการตลาด เปิดพื้นที่ให้หน่วยงานอื่นมาใช้จัดกิจกรรมหรือให้บริการเกษตรกร เช่น การตรวจดิน การให้คำปรึกษา

๕. เป็นแบบอย่างและผู้นำด้านคุณธรรม จริยธรรม แสดงความเสียสละ รับผิดชอบ และทำงานด้วยจิตอาสา สร้างแรงบันดาลใจและเป็นผู้นำในการพัฒนาเกษตรที่ยั่งยืน รับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายด้วยความเป็นธรรม

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

๑. ภาคภูมิใจที่ได้เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง

การได้เป็นส่วนหนึ่งของ ศพก. ทำให้มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน สร้างแรงบันดาลใจแก่เกษตรกร และช่วยให้ชุมชนมีแนวทางในการพัฒนาตนเอง

๒. ภาคภูมิใจในการเป็นแหล่งเรียนรู้

การได้เป็นศูนย์กลางขององค์ความรู้ทางการเกษตร เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับปรุงบำรุงดิน การเรียนรู้การหยุดเผาฟางข้าว ทำให้คนในชุมชนและคนจากนอกพื้นที่มาศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๓. ภาคภูมิใจที่ได้ถ่ายทอดประสบการณ์สู่คนรุ่นใหม่

ศพก. เป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้เยาวชนและเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามาเรียนรู้ เสริมทักษะ และสร้างแรงบันดาลใจในการทำการเกษตรแบบยั่งยืน

๔. ภาคภูมิใจในความสำเร็จร่วมของชุมชน

เมื่อผลผลิตมีคุณภาพ ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีระบบการจัดการกลุ่มเกษตรกรที่ดี ก็สร้างความภาคภูมิใจว่า “เรา” สามารถพัฒนาบ้านเกิดของเราได้ด้วยมือเราเอง

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

๑. มีความรับผิดชอบสูง ต่อหน้าที่และต่อประชาชนในชุมชน
๒. สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในด้านพฤติกรรมและจริยธรรม
๓. มีทักษะในการบริหารจัดการ เช่น การจัดเวรยาม ความสงบเรียบร้อย หรือการประสานงานกับ

หน่วยงานราชการ

๔. กล้าตัดสินใจ เมื่อต้องรับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉิน เช่น น้ำท่วม เหตุอาชญากรรม
๕. มีความสามารถในการสื่อสารและสร้างความสามัคคี ในหมู่บ้าน
๖. อาสาในการแก้ปัญหาให้ชาวบ้าน เช่น ช่วยเหลือผู้เดือดร้อนจากภัยธรรมชาติ
๗. ส่งเสริมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เช่น วันสำคัญทางศาสนา หรือกิจกรรม ๕ ส.
๘. เป็นตัวกลางในการประสานความช่วยเหลือ ระหว่างชุมชนและหน่วยงานราชการ
๙. ร่วมมือกับหน่วยงานจิตอาสา ๙๐๔ หรือกลุ่มจิตอาสาพระราชทาน ในการจัดกิจกรรม

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

๑. ด้านเวลา ต้องออกปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ เช่น ออกตรวจกลางคืน ช่วยจัดกิจกรรมวันหยุด
๒. ด้านรายได้ บางครั้งอาจต้องใช้งบส่วนตัวเพื่อช่วยกิจกรรมหมู่บ้าน โดยไม่ได้รับการชดเชยเต็ม

จำนวน

๓. ด้านความสะอาดส่วนตัว อาจต้องละทิ้งกิจกรรมส่วนตัวหรือครอบครัว เพื่อรับผิดชอบภารกิจ

ของชุมชน

๔. ด้านความปลอดภัย ออกตรวจตราในเวลากลางคืน หรือเข้าร่วมกิจกรรมในสถานการณ์เสี่ยง เช่น ช่วยน้ำท่วม ไฟไหม้

๕. ด้านอารมณ์และความอดทน รับมือกับข้อร้องเรียนหรือความขัดแย้งในชุมชนอย่างสงบ อดทน และเป็นกลาง

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

วิสัยทัศน์ มุ่งมั่นและพัฒนาประชาชนให้มีความอยู่เย็นเป็นสุขภายใต้ “หลักเศรษฐกิจพอเพียง”

พันธกิจ

๑. พัฒนาชุมชนเป็นเป้าหมายโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
๒. ส่งเสริมและพัฒนาคนให้มีความรู้รักสามัคคีในชุมชน
๓. มุ่งเน้นแก้ปัญหาของชุมชนให้ตรงกับความต้องการของชุมชน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑. เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเกษตรอำเภอพรหมพิราม
๒. ประธาน ศพก.หลัก และคณะกรรมการศูนย์

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

ใช้พูดคุย สอบถาม จับประเด็น และทำบันทึก

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

เนื่องจากมีภารกิจหลายด้าน ทำให้การถอดบทเรียนไม่มีความต่อเนื่อง

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
ในการดำเนินงานของ ศพก.